

## ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 : จังหวัดพิษณุโลก

## ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

-

## ชื่อนักวิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

## ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2556

## ประเภทของงานวิจัย

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

## บทคัดย่อ

จากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา กล่าวคือมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบที่ 2 กว่า 500 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้คือโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความจำเป็นและต้องหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและแตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาครูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

1. ผลการศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและการบริหารโรงเรียนพบว่า ครูทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบความสำเร็จ เพราะครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน การนำเสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าโรงเรียนได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของตนเอง โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค นำมาสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ตรงประเด็น

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหาร เริ่มจากวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาครูและผู้บริหาร โดยแผนนั้นมีการเรียนรู้จากภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่และการเรียนรู้จากภายนอก

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า

3.1 คณะวิจัยและโรงเรียนได้มีการดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารตามแผนที่กำหนดไว้ ภายหลังจากอบรมครูได้มี

การนำสาระที่ได้จากการอบรมไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐาน พบว่าผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาในระดับมากที่สุด

3.3 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม มีความกระตือรือร้น ความขยัน ความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงาน มีจิตสาธารณะ ใฝ่เรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาครูและผู้บริหาร

3.4.1 ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีและกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น

3.4.2 วันเวลาที่เข้าร่วมโครงการ ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น มีงานอื่นแทรกเข้ามาในระหว่างการอบรม ทำให้นำความรู้จากโครงการมาปฏิบัติได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

3.4.3 สิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น

3.4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ขยายผลโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในระยะที่ 3 พบว่าต้องให้โรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการทราบวิธีการและกระบวนการในการทำงานเพราะต้องอาศัยความตระหนักและความตั้งใจในการทำงานเป็นอย่างมากจึงจะทำให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

## 📄 คำสำคัญ

โรงเรียนขนาดเล็ก, โรงเรียนขนาดเล็ก, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, การพัฒนาครูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

## 📄 ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

โรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 300 คนลงมา ซึ่งกลายเป็นประเด็นท้าทายสำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปโรงเรียนในเมือง การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากย่อมส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครู ทำให้มีค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนครูค่อนข้างสูง นอกจากนี้การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ

การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความจำเป็นและต้องหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและแตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ เพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้นหรือครูจำนวนจำกัด การอบรมพัฒนาครูที่ผ่านมามีต้องเชิญครูไปอบรมนอกโรงเรียน ผลเสียที่ตามมาคือ นักเรียนเรียนถูกทอดทิ้งทั้งที่มีครูไม่ครบชั้น ขาดการสอนทดแทนยิ่งทำให้มาตรฐานด้านคุณภาพการศึกษามีช่องว่างห่างออกไปอีก ปัญหาดังกล่าวน่าจะมีการศึกษาวิธีการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสถานที่พัฒนา คือการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นั่นคือการพัฒนาที่ให้ผู้เรียนและครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการและตรงกับบริบทของโรงเรียน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งซึ่งรับผิดชอบการผลิตและให้บริการด้านต่างๆต่อบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือตอนล่างและเห็นความสำคัญว่าการดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความจำเป็นอย่างยิ่งและผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นคณะศึกษาศาสตร์จึงสนใจและได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการวิเคราะห์บริบทโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลโรงเรียน ผู้บริหารและครู สภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนและการบริหารโรงเรียน
2. เพื่อสร้างและสังเคราะห์ รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก
4. เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแพร่และขยายผลการนำรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก
5. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

## ขอบเขตของการวิจัย

1. สถานศึกษาที่เข้าร่วมรับการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 5 โรงเรียน ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โรงเรียนวัดดอนอภัย โรงเรียนวัดวังอิทก อำเภอบางระกำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โรงเรียนบ้านทุ่งน้อย โรงเรียนบ้านวังสาร อำเภอบางกระพุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โรงเรียนวัดเขาน้อย อำเภอพรหมพิราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 หน่วยงานที่เข้าร่วมพัฒนา คือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 1 – 3
2. การดำเนินการวิจัยและพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้เป็นการดำเนินงานในระยะที่ 2 ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2555
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นระยะที่ใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการพัฒนารูปแบบในระยะที่ 1 โดยแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานแต่ละโรงเรียนอาจมีแนวทางที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งงานวิจัยการวิจัยนี้ครอบคลุมประเด็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

## ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก : พิษณุโลก ระยะที่ 2 ซึ่งเป็นระยะของการทดลองใช้รูปแบบ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. ปัจจัยที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ
3. หลักการสำคัญในการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
5. สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก
6. บริบทการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
7. รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
8. ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
9. กระบวนการฝึกอบรมครูที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
10. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

## วิธีการวิจัย

### ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์บริบทโรงเรียน

1. คณะศึกษาศาสตร์ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการคัดเลือกโรงเรียน
2. คณะศึกษาศาสตร์ประชุมโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การวิจัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน
3. คณะศึกษาศาสตร์ลงพื้นที่สำรวจโรงเรียนและเก็บข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน สภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารโรงเรียน วิเคราะห์บริบทของโรงเรียน

### ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. การจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน
2. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของคณะศึกษาศาสตร์
3. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

### ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้

1. การศึกษาผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาคูและผู้บริหารเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก

### ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

- ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จโดยการวิเคราะห์จากผลการดำเนินงานการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

## ผลการวิจัย

### 1. ผลการวิเคราะห์บริบทโรงเรียน

1.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและการบริหารโรงเรียนวัดวังอิทก โรงเรียนวัดดอนอภัย โรงเรียนบ้านวังสาร โรงเรียนบ้านทุ่งน้อยและโรงเรียนวัดเขาน้อย พบว่าครูทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารด้านภาวะผู้นำวิชาการ พฤติกรรมการบริหารด้านบุคคลและการบริหารด้านบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก

### 1.2 ผลการนำเสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและผู้บริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน

### 2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษา แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษา แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก เริ่มจากการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน วิเคราะห์บริบทของโรงเรียน แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนา ผู้บริหารและครู จากนั้นดำเนินการตามแผน ประเมิน ตรวจสอบและนำข้อมูลมาสู่การพัฒนาปรับปรุง

2.2 การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้มีการปรับปรุงแบบโดยคณะศึกษาศาสตร์ เขตพื้นที่การศึกษา ให้ความรู้ เสริมพลัง สร้างความเข้าใจ โดยโรงเรียนดำเนินการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานตามวงจร PDCA

### 3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1 การเตรียมการและทบทวนร่วมกันของคณะศึกษาศาสตร์ ครูและผู้บริหาร โรงเรียนทบทวนผลการดำเนินงานการวิจัยในระยะที่ 1 และวางแผนการพัฒนาคูและผู้บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานระยะที่ 2

3.2 คณะศึกษาศาสตร์และโรงเรียนร่วมกันกำหนดการพัฒนาโรงเรียนแต่ละโรงเรียนตามความต้องการโดยมีการพัฒนาครูและผู้บริหารตามแผนที่กำหนดไว้ประกอบด้วย การอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการเสริมพลัง การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ การพัฒนาผู้นำนักเรียน การอบรมการสอนภาษาอังกฤษและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การใช้ระบบฐานข้อมูลในการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ผลการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและโรงเรียนจากการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความขยัน รับผิดชอบเพิ่มขึ้น ร่วมมือการทำงาน มีจิตใจเอื้ออาทรต่อกัน เกิดความรักห่วงใยระหว่างพี่กับน้อง นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

## อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและการบริหารโรงเรียนพบว่า ครูทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบความสำเร็จ เพราะครูได้รับความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารด้านภาวะผู้นำด้านวิชาการ การบริหารวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหาร เริ่มจากวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาครูและผู้บริหาร โดยแผนนั้นมีการเรียนรู้จากภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่และการเรียนรู้จากภายนอก

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า

3.1 คณะวิจัยและโรงเรียนได้มีการดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารตามแผนที่กำหนดไว้ ภายหลังจากอบรมครูได้มีการนำสาระที่ได้จากการอบรมไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐานพบว่าผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาในระดับมากที่สุด เพราะมีการจัดทำแผนตามความต้องการของครู และการบริหารของแต่ละโรงเรียน

3.3 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม มีความกระตือรือร้น ความขยัน รับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงาน มีจิตสาธารณะ ใฝ่เรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีความสุข สนุกสนานในการทำกิจกรรมและกล้าที่จะแสดงออกเป็นเพราะ ครูได้มีการวิเคราะห์ปัญหาจากนักเรียนแก้ปัญหาด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครั้งนี้เป็นการพัฒนาที่ตรงจุด ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน/ชุมชน พบว่าชุมชนเกิดความเชื่อมั่นโรงเรียนเพิ่มขึ้น ให้การสนับสนุน ทั้งงบประมาณ การเป็นวิทยากร มีความศรัทธาต่อโรงเรียน ผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจในการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาครูและผู้บริหาร

3.4.1 สิ่งที่น่าประทับใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีและกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น

3.4.2 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา วันเวลาที่เข้าร่วมโครงการภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น มีงานอื่นแทรกเข้ามาในระหว่างการอบรม ทำให้นำความรู้จากโครงการมาปฏิบัติได้ไม่ดีเท่าที่ควร

3.4.3 สิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น

3.4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ขยายผลโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในระยะที่ 3 พบว่าต้องให้โรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการทราบวิธีการและกระบวนการในการทำงานเพราะต้องอาศัยความตระหนักและความตั้งใจในการทำงานเป็นอย่างมากจึงจะทำให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

## ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

### ระดับนโยบาย

1. คณะศึกษาศาสตร์ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเป็นผู้ชี้แนะทางปัญญาได้อย่างแท้จริง
2. เขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย/แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพ อย่างแท้จริง
3. เขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นผู้ประสานในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่มีแนวทางการพัฒนาครูและผู้บริหารที่ดี ในลักษณะชุมชนครูมืออาชีพ โดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

### ระดับปฏิบัติ

1. คณะศึกษาศาสตร์ควรมีบทบาทในการชี้แนะ ให้ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์พัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความสามารถของครูในโรงเรียนเพื่อสร้างให้ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาในเรื่องนั้น และจัดให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน อาทิ การจัดการความรู้ การใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน
4. คณะศึกษาศาสตร์ เขตพื้นที่การศึกษาควรประสานโรงเรียนจัดให้มีเครือข่ายครูในเขตพื้นที่และจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. คณะศึกษาศาสตร์ควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยจัดให้โรงเรียนเป้าหมายนำเสนอผลการพัฒนาของแต่ละโรงเรียนและจัดให้มีเครือข่ายการพัฒนาโรงเรียนโดยมีโรงเรียนเป้าหมายเป็นแกนในการพัฒนาครูและผู้บริหารเป็นฐาน

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงประเมินโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อได้ข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูและผู้บริหาร สถานศึกษาด้วยกระบวนการจัดการความรู้
3. ควรมีการวิจัยผลการเรียนรู้ของนักเรียนของโรงเรียนพัฒนาครูและผู้บริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน